

MØTE NR.2/2017 I STYRINGSGRUPPEN - INNKALLING

Sted: Østre Bolæren, frammøte i Knarberg båthavn, Nøtterøy kl. 0900

Dag: 23. august 2017

Tid: 0900 - 1530

DEL 1 (10 -1230) – møte i styringsgruppen

1. Innkalling og godkjenning av dagsorden
2. Godkjent protokoll fra møte i januar 2017 – Bjørn Strandli (vedlegg)
3. Folkemøter – Monika Olsen/Bjørn Strandli (vedlegg)
4. Prosjektorganisasjon – Bjørn Strandli (vedlegg)
5. Rapport fra feltarbeid og genetiske undersøkelser, status – Even Moland (vedlegg)
6. Innsamling og vurdering av økologiske data- status, behov for supplerende kartlegging og metoder for dette – Even Moland (vedlegg)
7. Kriterier for utvelgelse av bevaringsområder, foreløpig gjennomgang- Even Moland (vedlegg)
8. Mulig samfunnsøkonomisk analyse knyttet til Kysttorskprosjektet – Bjørn Strandli/Elisabet Rosendal (vedlegg)
9. Brukerundersøkelse, innhold og organisering, brosjyre for prosjektet – Even Moland (vedlegg)
10. Resultat av søknad til Oslofjordfondet – Lars W. Solheim/Atle Haga (vedlegg)
11. Midler fra Fagrådet for Ytre Oslofjord – Bjørn Strandli (vedlegg)
12. Samarbeid med DNB stiftelsen – Bjørn Strandli/Even Moland (vedlegg)
13. Veien videre, oppgaver i 2017 og 18 – Bjørn Strandli (vedlegg)
14. Orienteringer om status for stillehavstors og teknologi for kartlegging av marint miljø (Kongsberg maritime) – Lars Solheim (muntlig)
15. Møteplan for 2017 og 18 – Bjørn Strandli (vedlegg)

LUNCH

DEL 2 (1315 – 1530) - befaring

Befaring med demonstrasjon av feltmetoder som brukes i prosjektet – HI (muntlig)

PROTOKOLL - MØTE I STYRINGSGRUPPEN 11.01.17

Sak 1: Konstituering, valg av leder og nestleder, sekretariat.

Vedtak:

Styringsgruppen sluttet seg til sekretariatets forslag om at lederne i de to nasjonalparkstyrene veksler på å lede styringsgruppen, med bytte annethvert år.

Roar Jonstang ble valgt til leder for 2017 og 2018.

Styringsgruppen sluttet seg til sekretariatets forslag til et nettverkssekretariat. Rollen som prosjektleder tillegges Bjørn Strandli.

Sak 2: Godkjenning av dagsorden

Vedtak:

Dagsorden ble godkjent.

Sak 3: Gjennomgang av prosjektbeskrivelsen

Even Moland fra HI ga en gjennomgang av:

- utfordringene som kysttorskens tilbakegang representerer
- forslag til prosjektbeskrivelse

Det kom flere forslag til justeringer av prosjektbeskrivelsen. Flere av forslagene var avhengige av nærmere dialog og bearbeiding etter møtet. Det er behov for oppdatering av enkelte kostnadstall. Fiskeridirektoratet tilbyr seg å gi en orientering til styringsgruppen om relevante beslutningsprosessen knyttet eventuelle reguleringer av fiske. Miljødirektoratet har kompetanse som kan muliggjøre en samfunnsøkonomisk vurdering av fiskeressursene i Ytre Oslofjord.

Vedtak:

Endelig forslag til prosjektbeskrivelse sendes styringsgruppen til godkjenning sammen med forslag til møteprotokoll.

Det er ønskelig at Fiskeridirektoratet gir en orientering om relevante beslutningsprosesser i fiskeriforvaltningen, knyttet til et prosjekt som dette.

Det bør avklares før sommeren 2017 hvorvidt prosjektet bør utvides til å omfatte en samfunnsøkonomisk vurdering, og eventuelt hva denne bør inneholde.

Sak 4: Faglig aktivitet, framdriftsplan og budsjett

Dette ble behandlet under sak 3.

Sak 5: Møteplan for 2017

Vedtak:

23. august, kl. 10 -16	Styremøte + befaring der HI illustrerer kartleggingsmetoder i felt
22. november, kl. 13 -16	Styremøte

Sak 6: Informasjonsmøter med politisk miljø, forvaltning og åpent kveldsmøte

Vedtak:

Styringsgruppen sluttet seg til saksframlegget fra sekretariatet, med to åpne møter fortløpende etter dagens styremøte på Skjærhalden. Tilsvarende åpne møter vil bli holdt i nær framtid i Vestfold.

Sak 7: Forankring og informasjon

Vedtak:

Styringsgruppen sluttet seg til sekretariatets forslag om at nasjonalparkenes rådgivende utvalg brukes som referansegruppe i kysttorskprosjektet.

Det lages en egen logo for kysttorskprosjektet, som brukes på dokumenter og i informasjonsarbeid.

Sak 8: Eventuelt

Ingen saker.

Roar Jonstang
Leder i styringsgruppen

Bjørn Strandli
prosjektleder

Møte 2 – 2017

Saksframlegg – sak 3: Folkemøter

Hva saken gjelder

Det er gjennomført to folkemøter i første halvår 2017, et på Skjærhalden og et på Verdens Ende. Møtet på Skjærhalden hadde hovedfokus på hummer, mens møtet på Vestfoldsiden dreide seg først og fremst om «Krafttak for kysttorsken».

Begge møtene hadde «stinn brakke» og stort engasjement. Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet hadde innledninger. Påfølgende debatter viste stort positivt engasjement, både for en mer aktiv hummerforvaltning (dvs. fredningsområder) og «Krafttak for kysttorsken». Hovedkonklusjoner fra de to møtene:

- Det bør settes i gang planlegging av nye hummerfredningsområder i Østfold. «Krafttak for kysttorsken» ønskes velkommen.
- Mange påpekte at et effektivt oppsyn er svært viktig for «moralen» blant fiskerne. Hvis myndighetene ikke klarer å fange opp tjuvfiske, så rakner lett lojaliteten til regelverket.
- Selen får ofte skylden for bl.a. kysttorskens tilbakegang.

Vurdering

Hummerfredning

Med bakgrunn i at hummerfredningsområdene i Færder nasjonalpark viser seg å være svært vellykket, anbefaler styringsgruppen at arbeidet med hummerfredningsområder videreføres i Østfold og øvrige deler av Vestfoldkysten. Slike områder er også relevante for bevaring av leveområder for kysttorsk.

Oppsyn

Sekretariatet slutter seg til fiskernes understrekning av oppsynets viktige funksjon. I og med at Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker blir et viktige pilotområde for utprøving av nye forvaltningsstrategier, bl.a. med bruk av bevaringsområder, bør Fiskeridirektoratet bidra til et forsterket oppsyn i dette området. Det bør evalueres hvilken rolle oppsynet kan ha for måloppnåelsen i «Krafttak for kysttorsken».

Selens rolle

«Krafttak for kysttorsken» bør gi et autorisert svar på diskusjonen om sel og kysttorsk. Det bør settes i gang et delprosjekt der det framskaffes/samles tilstrekkelig kunnskap om selens levemåte. Formålet med dette må være å få «landet» diskusjonen om sel og at selens rolle plasseres inn i en helhet, der mange andre viktige elementer inngår, som historisk beskatning fra fiske, miljømessige endringer osv.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen slutter seg til vurderingene fra sekretariatet hva gjelder hummerreservater, forsterket oppsyn og selens rolle.

Møte 2 – 2017

Saksframlegg – sak 4: Prosjektorganisasjon

Hva saken gjelder

Prosjektorganisasjon

Prosjektorganisasjonen er etablert. Nettverkssekretariatet bidrar til god forankring og bred kompetanse. Even Moland koordinerer aktiviteten innad i HI. Bjørn Strandli koordinerer på tvers av de organisasjonene som deltar.

Søknadsprosedyrene knyttet til Oslofjordfondet forutsetter at det skal være en prosjektleder fra en fylkeskommune. I og med at det nå er bevilget 3 mill. kroner fra fondet til «Krafttak for kysttorsken», er Lars Solheim fra Vestfold fylkeskommune satt opp som prosjektleder for denne delen av prosjektet.

Vurdering

Prosjektorganisasjon

Prosjektleders vurdering er at sekretariatet fungerer godt. Ang. formalitetene om prosjektledelse knyttet til midlene fra Oslofjordfondet, anbefales følgende løsning:

Lars Solheim tar seg av dialog og rapportering til Oslofjordfondet, i nært samråd med sekretariatet for øvrig.

Koordinering og styring av aktivitetene i prosjektet ivaretas av prosjektleder (Bjørn Strandli) og Havforskningsinstituttet med Even Moland som koordinator, som opprinnelig bestemt.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen er tilfreds med organisering og drift av prosjektet og slutter seg til vurderingene fra sekretariatet.

Dato: 16.08.17

Møte 2 – 2017

Saksframlegg – sak 5: Rapport fra feltarbeid og genetiske undersøkelser

Hva saken gjelder

Så langt i 2017 er ett nytt feltarbeid gjennomført i prosjektet i form av et tokt. Fra 1. til 8. mai ble det første «torsketoktet» i prosjektet gjennomført i Færder- og Ytre Hvaler Nasjonalparker, med forskningsfartøyet GM Dannevig. To båter/ to arbeidslag fisket med til sammen 50 ruser og 10 fisketeiner, i fire dager på hver side av Oslofjorden (til sammen åtte døgn – ca. 200 redskapsdøgn på hver side). All fangst ble målt og registrert, og vevsprøver ble tatt av alle torsk. All fangst ble sluppet levende tilbake i sjøen.

Torsk ble funnet i hele området i begge parker, og i all hovedsak var det ett- og toåringer som ble fanget i rusene. Toktet er en sentral brikke i arbeidet med å stille en populasjonsgenetisk «diagnose» for torsk i Ytre Oslofjord. Doktorgradsstipendiat Ann-Elin Synnes fikk et brukbart prøvemateriale i løpet av toktet: 157 og 97 torsk ble samlet fra henholdsvis Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker.

DNA er løpet av sommeren blitt ekstrahert fra vevsprøvene. Så snart det er ledig kapasitet ved Havforskningsinstituttets genetikklaboratorium i Bergen vil prøvene bli analysert og kategorisert innenfor opprinnelsesbestand som «kysttorsk» eller «annen torsk» (Nordsjø-, Skagerrak- eller Kattegattorsk). Dette vil mest sannsynlig bli utført i nærmeste fremtid. På bakgrunn av beste tilgjengelige kunnskap kan man anta at torsk med genetikk som plasseres innenfor kategorien kysttorsk er avkom fra lokale torskebestander i Ytre Oslofjord.

For å supplere dette toktet og innsamlingen av vevsprøver som ble utført var Ann-Elin Synnes med en fisker som fanger leppefisk i Hvaler (John Harald Haraldsen) en uke i sommer. Dette

resulterte i ytterligere 335 vevsprøver fra Hvaler. Ann-Elin Synnes skal være med leppefisk-fisker John Beck og samle vevsprøver fra torsk i fangstene hans i Færder nasjonalpark i slutten av august.

Vurdering

Toktet og forsøksfisket etter torsk for genetiske undersøkelser var nyttig og viste at det er mulig å samle inn vevsprøver fra mange stasjoner i et store geografisk område i løpet av ganske få dager. Ikke minst viste toktet at det er noe torsk i områdene, selv om det i all hovedsak dreiet seg om småtorsk. Det vil bli svært interessant å følge med på denne unge torsken og se om den vil bli værende og vokse opp i de samme områdene. Ruse- og teinefisket viste at metoden vil være nyttig for fiskeriuavhengig vurdering av tilstanden til fiskesamfunnet i ytre Oslofjord.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen anbefaler videreføring av torsketoktet i 2018.

Dato: 16.08.17

Møte 2 - 2017

Saksframlegg – sak 6: Innsamling og vurdering av økologiske data - Status, behov for supplerende kartlegging og metoder for dette

Hva saken gjelder

En av prosjektets målsettinger er å skaffe en oversikt og hva som finnes av økologiske data fra virkeområdet (ytre Oslofjord, Færder- og Hvaler nasjonalparker). Prosjektets ambisjon er å sammenstille eldre data, og gjenoppta noen relevante tidligere datainnsamlinger slik at sammenligning mellom tidsperioder blir mulig. Denne delen av prosjektet har ikke kommet i gang. Gjennom tildelingen fra RFF Oslofjordfondet (se egen sak) vil arbeidet med sammenstilling av data bli iverksatt, og behovet for kartlegging og ny metodikk bli belyst. Kjell Magnus Norderhaug (IMR Flødevigen) vil lede dette arbeidet gjennom arbeidspakken «Habitater og interaksjoner».

I mai 2017 ble det første «torsketoktet» i prosjektet gjennomført i Færder- og Ytre Hvaler Nasjonalparker, med forskningsfartøyet GM Dannevig. To båter/ to arbeidslag fisket med til sammen 50 ruser og 10 fisketeiner, i fire dager på hver side av Oslofjorden (til sammen åtte døgn og ca. 200 redskapsdøgn på hver side av fjorden). All fangst ble registrert, målt og sluppet levende tilbake i sjøen. Dette toktet bidrar også med informasjon om økologisk status for fiskesamfunnet.

Innen arbeidspakken «Vannkvalitet og miljøtilstand» skal sedimentfeller kjøpes inn høsten 2017 for midler tildelt fra RFF Oslofjordfondet. Disse vil bli satt ut på egnede stasjoner i januar 2018 for å få bedre oversikt over miljøbelastningen fjordsystemet utsettes for. Lars Naustvoll (IMR Flødevigen) vil lede arbeidet med overvåking av vannmiljø og sedimentering.

Vurdering

Dette er en sentral del av prosjektet – som er avgjørende for en tilstandsvurdering av økosystemet og miljøet i ytre Oslofjord, samt for oppfølging og overvåking av effekter av eventuelle fremtidige tiltak i fjorden. Flere forskere ved Havforskningsinstituttet vil bli involvert i utvidelsen av prosjektet, muliggjort gjennom tildelingen fra RFF Oslofjordfondet. Dette vil sikre at denne delen av prosjektet får en god gjennomføring.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ser positivt på at arbeidet med denne viktige delen av prosjektet tar form og iverksettes.

Dato: 16.08.17

Møte 2 – 2017

Saksframlegg – sak 7: Kriterier for utvelgelse av bevaringsområder

Hva saken gjelder

En sentral målsetting i prosjektet er å gi råd om etablering av bevaringsområder/ fredningsområder for torsk/ fisk i, eller i tilknytning til, Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker. Plassering og størrelse på bevaringsområder må velges/ bestemmes på bakgrunn av «designkriterier». Designkriterier må utvikles og benyttes utfra kunnskapen som er tilgjengelig. Erfaring fra etableringen av bevaringsområder for hummer i Skagerrak har gitt grunnlag for både erfaringsbasert og vitenskapelig informasjon.

Viktige kriterier for plassering av bevaringsområder for fisk som skal ha til hovedformål å gi økt overlevelse for voksen kysttorsk vil være: 1) kysttorsk må finnes/ leve i områdene som velges ut, helst både yngel og eldre torsk (flere årsklasser), 2) områdene må være store nok til at de omfatter mest mulig av den voksne torskens bevegelser gjennom året (egnet areal, dyp, habitat). I et restaureringsperspektiv vil det være essensielt å gi beskyttelse til A) kjente (nåværende/ tidligere) gyteområder og B) kjente eller sannsynlige oppvekstområder for kysttorsk.

Lokal økologisk kunnskap har spiller derfor en svært verdifull rolle i arbeidet med utvelgelseskriteriene. Kunnskap om hvor man tidligere fisket torsk, hvor man oppfattet at torsken samlet seg i gytetiden, og hvor man opplever å få torskeyngel i leppefiskeleiner og -ruser per dags dato er svært nyttig. Diskusjonen med representantene for fiskerne omkring utvelgelse og kriterier har startet og dette er svært nyttig (første møte 21. juni 2017). Gode forslag til praktisk gjennomføring av sonering med ulik grad av begrensning på fiske (røde-/ gule- og grønne soner) er kommet på bordet. En brukerundersøkelse er under utvikling (se

egen sak/ eget vedlegg) og innhold i brukerundersøkelsen ble også diskutert med representantene for fiskerne den 21. juni. Det ble her understreket at undersøkelsen bør utformes på en måte som sikrer at vi får et tilfang av god informasjon som også kan støtte utvelgelsen av bevaringsområder.

Vurdering

Prosjektet har som målsetting å anbefale tiltak/ gi råd om plassering og størrelse på bevaringsområder for kysttorsk i løpet av 2018. Resultater fra de genetiske analysene av vevsprøver tatt av fra torsk så langt i prosjektet vil foreligge i løpet av høsten 2017. Så snart disse er klare og kartfestet, kan arbeidet med fiskernes representanter vedrørende utvelgelse av områder starte. Det er grunn til å anta at utvelgelse vil kunne skje på bakgrunn av eksisterende og nye data (forekomster av kysttorsk, areal, topografi og habitater), men at nokså stor vekt vil bli tillagt lokalkunnskapen og innspill fra fiskernes representanter.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ser positivt på at arbeidet med denne viktige delen av prosjektet tar form og iverksettes.

Dato: 02.08.17

Møte 2 - 2017

Saksframlegg – sak 8: Mulig samfunnsøkonomisk analyse

Hva saken gjelder

På første møte i styringsgruppen tok Miljødirektoratets representant opp spørsmålet om det kunne være en idé å lage en samfunnsøkonomisk analyse knyttet til «Krafttak for kysttorsken». Aktuelle spørsmål i denne sammenheng kan være:

Hvilke verdier er knyttet til å ha en «frisk Oslofjord» fjord med robuste økosystemer og gode fiskeforekomster, bl.a. for friluftsliv, reiseliv og matforsyning i Norges mest folkerike region?

Det er mange konkurrerende interesser i dette området. Det er ikke gitt at «en frisk fjord» vil trekke «det lengste strået» i framtiden. Det finnes målkonflikter knyttet til landbruksnæringen (utslipp av næringssalter og jordmasser), kommunal økonomi (hvor mye penger skal det investeres i rensning av kloakk og industriavløp), eventuelt fiskeoppdrett (utslipp, fisesykdommer og genetisk forurensning), overbeskatning av fiskeressurser, risiko knyttet til skipstrafikk, eventuelle konflikter knyttet til ukontrollert turisme mv.

Historisk har det ofte vist seg lettere å argumentere for gjennomføring av tiltak og bruk av virkemidler i samfunnet (økonomiske, administrative eller juridiske) når man kjenner hvilke kostnader og inntekter som er knyttet til tiltaket. Å veie verdier som kan måles å tradisjonell økonomisk omsetning opp mot verdier som ikke like lett lar seg verdsette gjennom markedsprinsipper, har i mange sammenhenger vært vanskelig for beslutningstakere.

Samfunnsøkonomiske analyser er metoder for å vurdere alle kostnader og inntekter ved offentlige tiltak. Selv om slike analyser oftest tar utgangspunkt i prissatte virkninger, finnes det metoder for å vurdere virkninger som ikke uten videre kan prissettes gjennom tradisjonelle markedsmekanismer. Miljøverntiltak vil typisk ha kostnader som er forholdsvis enkle å sette priser på, mens det er langt mer krevende å prissette miljøvirkningene (nyttene av tiltakene). Eksempler på elementer som ikke fanges opp i markedet kan være:

- Lengre tidshorisont for beregning av kostnader og inntekter
- Eksterne kostnader som ikke fanges opp i markedet (eks. forurensninger).
- Intervjuer og brukerundersøkelser for å fange opp betalingsvillighet for goder som ikke har en tydelig stykkpris i markedet.

En samfunnsøkonomisk analyse av verdiene knyttet til «den friske fjorden» kan være en metode for å veie elementer opp mot hverandre og for å synliggjøre for ulike beslutningstakere verdiene knyttet til framtidige økosystemtjenester i vårt marine miljø.

Vurdering

Ved gjennomføring av samfunnsøkonomisk analyse/samfunnsøkonomiske vurderinger er det for det første viktig å ta stilling til hva man ønsker å finne svar på. Er det utelukkende å belyse hvilke verdier velfungerende økosystemer (eller en livskraftig bestand av kysttorsk) gir samfunnet, eller ønskes det en full samfunnsøkonomisk analyse av ulike tiltak for å bedre miljøtilstanden/øke bestanden av kysttorsk el.l., hvor man ser på alle kostnader og nyttevirkninger?

Et annet spørsmål er om man ønsker å se på effekter av en endring i noen parametre, eller ønsker å se på hele "verdien av fjorden". Generelt vil det være enklere å vurdere effekten av en endring i økosystemtjenester (forbedring eller forverring) enn en vurdering av verdien av tilstanden som sådan.

Det er også viktig å ta stilling til om hovedmålet er å få satt kroner på verdiene, eller om det er å få synliggjort hvilke verdier kysttorsken/Oslofjorden har i form av økosystemtjenester (noen av disse tjenestene kan være mulige å verdsette i kroner, men andre vil man måtte beskrive enten kvantitativt eller kvalitativt).

En metode for å få kroneverdier på økosystemtjenestene knyttet til fjorden, er å gjennomføre en undersøkelse av folks betalingsvillighet for en ren Oslofjord. Dette krever imidlertid et omfattende arbeid og bruk av eksterne konsulenter, slik at det vil være helt nødvendig med eksterne midler. Slike betalingsvillighetsundersøkelser er omdiskutert, så skal det gjøres må det gjøres ordentlig. Kanskje kan man være vel så tjent med å systematisere hvilke økosystemtjenester som Oslofjorden bidrar med, og gjøre verdivurderinger ut fra dette.

En samfunnsøkonomisk analyse vil kreve tilgang på kompetanse fra Miljødirektoratet og eventuelt ekstern konsulent. Det er så langt ikke avklart hvor mye ressurser Miljødirektoratet kan bruke på et slikt arbeid. Det framgår av sak 12 at sekretariatet har innledet en dialog med Sparebankstiftelsen DNB om mulig økonomisk bidrag til prosjektet. Det er i øyeblikket ikke mulig å si hva som kan komme ut av dialogen med Sparebankstiftelsen DNB, men en samfunnsøkonomisk analyse knyttet til vårt prosjekt er et mulig tema.

Arbeidet med en brukerundersøkelse er nå under oppstartning, i henhold til prosjektplanen. Selv om en slik undersøkelse i utgangspunktet var ment som en kartlegging av fiskeforekomster og fiskernes bruksmønster, kan en slik undersøkelse også brukes til å innhente data til en eventuell samfunnsøkonomisk analyse. Eksempler kan være en noe bredere kartlegging av hvordan nasjonalparkene brukes, brukergrupper og bruksfrekvens. Hvis man velger å gå et skritt lenger, kan man også kartlegge brukernes holdninger til å opprettholde og skape miljøgoder i fjorden (eks. fiske, friluftsliv, opplevelse av ren og frisk natur osv.). Det finnes flere alternative metoder for å kartlegge/beskrive en form for «betalingsvillighet».

Sekretariatet har så langt hatt et møte med Miljødirektoratet om denne saken. Det er ikke tatt stilling til eventuelt omfang og metodebruk. Her finnes som nevnt flere alternativer. Før arbeidet eventuelt settes i gang, ønsker sekretariatet å få innspill fra styringsgruppen.

Jf. sak 12 har prosjektledelsen hatt dialog med Sparebankstiftelsen DNB om eventuelt økonomisk bidrag til «Krafttak for kysttorsken». Det er i øyeblikket ikke mulig å se hva som kan komme ut av dialogen med stiftelsen, men en samfunnsøkonomisk analyse knyttet til vårt prosjekt er et mulig tema.

Forslag til vedtak:

Styringsgruppen finner det interessant dersom det viser seg mulig å få til en samfunnsøkonomisk analyse av framtidige verdier knyttet til tjenester fra livskraftige økosystemer i Oslofjorden, med Ytre Oslofjord som eksempel.

Styringsgruppen ber sekretariatet sammen med Miljødirektoratet om å utrede metode, innhold, gjennomføring og finansiering til neste møte i styringsgruppen.

Dato: 16.08.17

Møte 2 - (2017)

Saksframlegg – sak 9: Brukerundersøkelse: innhold og organisering, brosjyre for prosjektet

Hva saken gjelder

En av prosjektets målsettinger er å gjennomføre brukerundersøkelser på hver side av Oslofjorden. Formålet er å skaffe fersk informasjon om hvordan folk bruker fjorden, om folks forhold til de marine naturverdiene og samtidig benytte anledningen til å orientere publikum om prosjektet.

Arbeidet med utforming av brukerundersøkelsene er i gang. Et første møte med brukerundersøkelsen som et av temaene ble gjennomført 21. juni, der nasjonalparkforvalterne i Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker, representantene for fiskerne og Havforskningsinstituttet deltok. Det var enighet om at en slik undersøkelse vil være nyttig i arbeidet med utforming og plassering av bevaringsområder.

Prosjektet har nylig hatt kontakt med Miljødirektoratet (telefonmøte 14. august) for å vurdere mulighetene for å knytte brukerundersøkelsen sammen med en samfunnsøkonomisk analyse. En konklusjon av denne sonderingen er at undersøkelsen bør utformes slik at noen samfunnsøkonomiske data kan trekkes ut av svarene.

Oppdraget med å utforme selve trykksaken er gitt til Øivind Berg/ Bokbyen forlag, som tidligere har laget brukerundersøkelser for Tvedestrand og Lindesnes kommuner i forbindelse med opprettelse av soneplan og fredningsområde for hummer.

Det er fremmet et ønske om å utarbeide en brosjyre for prosjektet, dette forslaget er fremmet både av fiskernes representanter og fra politisk hold. Det kan være hensiktsmessig å kombinere brukerundersøkelse og brosjyre for prosjektet i samme trykksak.

Vurdering

Brukerundersøkelsene, en for Færder- og en for Ytre Hvaler nasjonalparker, skal foreligge i løpet av høsten 2017. En kombinert løsning der prosjektet og samarbeidspartnerne presenteres sammen med selve kartet og undersøkelse bør diskuteres. Dette vil effektivisere arbeidet, spare kostnader og trolig gjøre innholdet i trykksaken mer engasjerende. Det er ønskelig at noe tid settes av til å diskutere hvorvidt en kombinasjon er formålstjenlig på styringsgruppemøtet den 23. august.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen anbefaler at ideen om en informasjonsbrosjyre for prosjektet realiseres i kombinasjon med brukerundersøkelsene.

Dato:15.07.17

Møte nr. 2 - 2017

Saksframlegg – sak 10: Resultat av søknad til Oslofjordfondet

Hva saken gjelder

Oslofjordfondet har bevilget 3 mill. kroner over 3 år til «Krafttak for kysttorsken». Tilbakemeldingen fra fondet er at søknaden var meget god. Hele søknadsbeløpet er innvilget og vil bli brukt til å styrke prosjektstaben med en doktorgradstipendiat på heltid, over 3 år.

I tråd med budsjett ble det søkt om midler til «Krafttak for kysttorsken» fra Oslofjordfondet i februar 2017.

Prosjektsammendrag

Formålet med prosjektsøknaden var å oppnå den nødvendige kunnskapen om økosystemet i Ytre Oslofjord, som behøves for å vurdere tilstanden og gi råd om tiltak som kan bidra til å løse utfordringene. Dette prosjektet skal, gjennom tverrsektorielt samarbeid, berede grunnen for kunnskapsbasert forvaltning av Ytre Oslofjord gjennom innovativ forskning organisert i fire arbeidspakker: (1) fiskebestander, (2) habitater og interaksjoner, (3) vannkvalitet og miljø, og (4) fremmede arter og nye trusler.

Ytre Oslofjord har høy verdi som leverandør av økosystemtjenester i form av matforsyning og næringer knyttet til rekreasjon og opplevelser. For eksempel viste en studie basert på telefonintervjuer (gjennomført av Opinion i 2016) at 386 000 mennesker bedrev fritidsfiske i hele Oslofjorden i 2015. Omfanget av denne aktiviteten alene viser at Oslofjorden har svært stor verdi, på tross av at Oslofjorden fremstår som et endret økosystem der man har observert drastisk reduksjon av viktige fiskebestander. Følgelig kan verdien av opplevelsen ved fritidsfiske og fangst for matauke i Ytre Oslofjord antas å være redusert fordi økosystemet i fjorden er endret. For å kunne sette forvaltningen i stand til å treffe gode beslutninger om tiltak som kan bøte på situasjonen, snu trendene, og begynne på arbeidet med restaurering av økosystemet, kreves relevant kunnskap om påvirkningene. «Adaptiv forvaltning» er en dynamisk og tilpasningsdyktig modell for utprøving av tiltak og overvåking av måloppnåelse. Den adaptive forvaltningsmodellen er en struktur som på en systematisk måte gjør det mulig å teste hypoteser og frembringe ny kunnskap. Tiltak og mål kan dermed justeres basert på de resultater som frembringes i en kontinuerlig læringsprosess. Dermed er forskning, som beskrevet i dette prosjektet, en integrert del i et adaptivt forvaltningsregime. Dette prosjektet skal berede grunnen for kunnskapsbasert forvaltning av Ytre Oslofjord gjennom innovativ

forskning organisert i fire arbeidspakker med fokus på: (1) fiskebestander, (2) habitater og interaksjoner, (3) vannkvalitet og miljø, og (4) fremmede arter og nye trusler. Prosjektet skal gjennomføres som et samarbeid mellom Vestfold og Østfold Fylkeskommuner, Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker, og Havforskningsinstituttet. Dette sikrer at flere deler av forvaltningen, som har ansvaret for å løse utfordringene, knyttes sammen med de som har ansvaret for å levere kunnskapen i prosessen med å opparbeide kunnskapsgrunnlaget.

Hovedaktiviteter og milepæler i prosjektperioden (år og kvartal)

Feltarbeid Ytre Oslofjord Arbeidspakke 1-4	2017
Prosjektmøte/ årsrapport	2017
Feltarbeid Ytre Oslofjord Arbeidspakke 1-4	2018
Populasjonsgenetiske analyser Arbeidspakke 1	2017 - 2019
Prosjektmøte/ årsrapport 2018	2018
Feltarbeid Ytre Oslofjord Arbeidspakke 1-4	2019
Prosjektmøte / årsrapport	2019
Feltarbeid Ytre Oslofjord Arbeidspakke 1-4	2020
Publisering av vitenskapelige data	2018 - 2020
Prosjektmøte / sluttrapport	2020

Erfaringer fra prosjektet vil bli formidlet til alle relevante miljøer, og særlig de som er tilknyttet prosjektet.

I perioden 2017 – 2020 vil prosjektet ha en egenfinansiering på 3.9 mill. Sammen med midlene fra Klima- og miljødepartementet og de 3 mill. fra Oslofjordfondet vil samlet finansiering de kommende 3 år utgjøre 7.5 mill.

Vurdering

Dette representerer en kjærkommen forsterkning av prosjektarbeidet og bekrefter verdien av sektorovergripende samarbeid. Kontakt og rapportering til fondet vil bli ivarettatt av Vestfold fylkeskommune. Gjennomføring av aktivitetene vil bli styrt gjennom den ordinære prosjektorganisasjonen, med Havforskningsinstituttet som ansvarlig for gjennomføring av forskningsarbeid og nasjonalparkforvalter i Færder som koordinerende prosjektleder.

Prosjektleder gjør oppmerksom på at det nå er dialog mellom prosjektet og Sparebankstiftelsen DNB (se sak 12). Hvis denne kontakten skulle utvikle seg til noe mer konkret, vil «Krafttak for kysttorsken» kunne få en ytterligere forsterkning.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ser svært positivt på den forsterkningen av prosjektet som nå er tilført fra Oslofjordfondet. Dette illustrerer verdien av det sektorovergripende samarbeidet som er etablert.

Styringsgruppen ber prosjektledelsen om å videreføre samtalene med Sparebankstiftelsen DNB, jf. sak 12, og at rapport fra disse drøftingene legges fram på neste møte i styringsgruppen.

Dato: 31.07.17

Møte nr. 2 - 2017

Saksframlegg – sak 11: Midler fra «Fagrådet for Ytre Oslofjord»

Hva saken gjelder

Fagrådet for Ytre Oslofjord finansierer årlig innsamling av data om vannkvaliteten i Ytre Oslofjord. Fagrådet finansieres gjennom kontingent fra en rekke kommuner i ytre Oslofjord. Siden rådet aktivitet er relevant i «Krafttak for kysttorsken», ble de invitert til et fagmøte om saken, i tilknytning til folkemøtet på Verdens Ende i april. Senere har prosjektleder hatt et møte med fagrådet om samme sak.

I fagrådets generalforsamling i juni ble det vedtatt å bevilge kr. 50 000 til «Krafttak for kysttorsken».

Vurdering

Prosjektleder ser positivt på at flere fagmiljøer følger prosjektet med interesse. Saken følges opp av prosjektleder. I hovedsak er det de samme forskningsmiljøene som leverer data til både Fagrådet for Ytre Oslofjord og Krafttak for kysttorsken.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ser positivt på den interesse som Fagrådet for Ytre Oslofjord viser.

Møte nr. 2 – 2017

Saksframlegg – sak 12: Samarbeid med Sparebankstiftelsen DNB

Hva saken gjelder

Etter folkemøtet om Krafttak «for kysttorsken» i april ble sekretariatet kontaktet av Sparebankstiftelsen DNB.

I en henvendelse til prosjektleder skriver stiftelsens gavesjef følgende:

Hei og takk for hyggelig samtale.

Som sagt så jobber jeg som gavesjef i Sparebankstiftelsen DNB og vi er alltid på jakt etter gode prosjekter som vi kan støtte. Friluftsliv og naturkunnskap er ett av våre formål og vi støtter prosjekter som gir aktiviteter og kunnskap for barn og unge voksne.

Ett av våre styremedlemmer, Gerhard Nilsen var på et foredrag dere holdt om krafttak for kysttorsken og han oppfordret oss til å ta et møte med dere. Vi hadde 2 temaer oppe på styremøte:

- 1. Kan vi bidra til liv og mangfold i Oslofjorden?*
- 2. Kan vi forsterke nasjonalparkene Hvaler/Færder?*

Kan dere diskutere om det er prosjekter som kan passe oss og gi meg en tilbakemelding? Jeg trenger også mer kompetanse på feltet så om dere har tid til et møte i august for lyninnføring i tema; utfordringer i Oslofjorden og diskusjon av eventuelle prosjekter så er jeg takknemlig for det.

Hører fra deg.

Etter samråd mellom prosjektleder og HI er det gitt følgende foreløpige tilbakemelding til stiftelsen:

Takk for mail og for den interessen dere viser for Oslofjorden !!

Jeg har hatt en foreløpig sondering med Havforskningsinstituttet. Følgende temaer kan være særlig relevante til et utdypende møte i august:

- *Utdypende gjennomgang av «Krafttak for kysttorsken»*
- *Styrking av kunnskapsgrunnlaget*
 - *Selens rolle i kystøkosystemene. Selen har av mange fått skylden for at kysttorsken er svekket. Disse påstandene må få svar gjennom «Krafttak for kysttorsken» og vil kreve både feltarbeid og etterarbeid.*
 - *Sild og brisling er viktig føde for torsken. Rundt konflikten om lysfiske har det oppstått en diskusjon om hvorvidt stammene av sild og brisling er lokale eller om Oslofjorden til stadighet får «påfyll» fra Skagerak. Hvis stammene er stedegne (slik som kysttorsken) vil de være vesentlig mer sårbare for hard beskatning. Styrking av kunnskapsgrunnlaget på dette området vil ha stor interesse i Oslofjorden, men også mange andre steder langs kysten (overføringsverdi).*
 - *Naturtypene under vann er jevnt over dårligere kartlagt i nasjonalparkene, enn de er over vann. Kunnskap om tilstand og dynamikk i naturtypene er viktig for å kunne gi råd om tiltak.*
 - *Vi har så langt drøftet om det bør lages en samfunnsøkonomisk analyse knyttet til kysttorskprogrammet: Hvilke verdier og omdømme er knyttet til å ha en «frisk» fjord med robuste økosystemer og gode fiskeforekomster, bl.a. for friluftsliv og reiseliv i Norges mest folkerike region.*
- *Kunnskapsformidling*
 - *Formidling av verdier og kunnskap til barn og unge kan få stor betydning for hvordan ressursene blir forvaltet i årene framover. Å skape økt forståelse for hvor viktig havet er for oss mennesker, er svært viktig. En formidlingspakke knyttet opp mot utfordringene, kunnskapsgrunnlag og tiltak i kysttorskprogrammet bør prioriteres.*

For oss kan 25. august være en god dato for et møte. Det skyldes at Havforskningsinstituttet (Arendal) da er på tokt i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker.

Det er nå avtalt endelig et informasjons- og sonderingsmøte med stiftelsen den 30. august. Sekretariatet vil gi mer informasjon til styringsgruppen så snart vi vet mer om hvorvidt Sparbankestiftelsen DNB vil støtte utviklingsarbeid knyttet til «Krafttak for kysttorsken».

Vurdering

Sekretariatet mener at vi bør ta imot invitasjonen til å drøfte utvidet finansering av prosjektet gjennom Sparebankstiftelsen DNB. Engasjementet fra stiftelsen er en tydelig indikasjon på at Oslofjordens framtid har stor samfunnsinteresse og at «Krafttak for kysttorsken» oppleves som et viktig prosjekt i denne regionen.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ser positivt på at Sparebankstiftelsen DNB vurderer finansiering av tilleggsaktiviteter i «Krafttak for kysttorsken». Resultatet av de administrative drøftingene med stiftelsen legges fram på neste møte i styringsgruppen.

Dato:31.07.17

Møte nr. 2 - 2017

Saksframlegg – sak 13: Veien videre, oppgaver i 2017 og 18, med særlig vekt på bevaringsområder

Hva saken gjelder

Prosjektet er i rute i henhold til prosjektplanen. Prosjektarbeidet knyttet til forsterkningen fra Oslofjordfondet er også godt forankret i Havforskningsinstituttet. Arbeidet er nå solid organisert, og det er grunn til å tro at vedtatt framdrift opprettholdes.

Følgende personer er nå faglig ansvarlige for de ulike delene av programmet:

E. Moland, E.M. Olsen, P.E. Jorde:	Fiskebestander i Ytre Oslofjord
K.M. Norderhaug:	Habitater og interaksjoner
L.J. Naustvoll:	Vannkvalitet og miljøtilstand
A. Jelmert:	Fremmede arter og nye problemstillinger

Det vises for øvrig til vedtatt prosjektplan (januar 2017), vedlagt.

Vurdering

I dette notatet legger vi hovedvekten på det arbeidet som etter vedtatt framdriftsplan skal skje i 2017 og 2018 med å planlegge/etablere bevaringsområder for kysttorsk og dens leveområder, jf. også sak 7. Det foreslås at et mindre arbeidsutvalg nedsettes for å forberede løpende anbefalinger til styringsgruppen på temaet «bevaringsområder». Prosjektleder forslår følgende personer fra styringsgruppe og sekretariat til arbeidsutvalget:

- Olaf Thon, Fiskerlaget
- Thorbjørn Halvorsen, Småfiskern
- Even Moland, Havforskningsinstituttet
- Monika Olsen, Ytre Hvaler NP
- Bjørn Strandli, prosjektleder, Færder NP

Det forslås at prosjektleder leder arbeidsutvalget.

Prosjektets sekretariat foreslår følgende framdrift i arbeidet med bevaringsområder for kysttorsken:

<i>Aktivitet</i>	<i>Oppstart</i>	<i>Sluttført</i>
Endelig avklaring av hvilke kriterier som skal brukes for utforming av bevaringsområder	September 2017	November 2017
Brukerundersøkelse	September 2017	Mars 2018
Avgrensning av bevaringsområder og forslag til regelverk	November 2017	Mai 2018
Høring fra styringsgruppen til kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn + andre berørte interessenter i den berørte regionen	August 2018	November 2018
Styringsgruppen sender oppsummering av prosessen med nødvendige kart til Fiskeridirektoratet	Desember 2018	Desember 2018
Fiskeridirektoratet behandler saken og sender på formell høring	Januar 2019	Mars 2019
Fiskeridirektoratet gjør endelig vedtak	April 2019	April 2019
Planlagte aktiviteter knyttet til evaluering etableres.	2019	Løpende
Eget møte med oppsynsetater om ressursbruk og gjennomføring av oppsyn i bevaringsområdene	April 2019	

Forslag til vedtak

Styringsgruppen slutter seg til seg til det foreslåtte opplegget og framdriftsplan for arbeidet med «bevaringsområder».

Vedlegg:

Krafttak for kysttorsken - prosjektplan

KRAFTTAK FOR KYSTTORSKEN

Et samarbeidsprosjekt mellom nasjonale og lokale myndigheter, forskning og lokalsamfunn i Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker.

Bakgrunn

Kysttorsk er på et historisk lavmål og arten har gått tilbake langs store deler av kysten i Sør – Norge. Verst stilt er østlige deler av Skagerrak inkludert områdene i Ytre Oslofjord. Selv om høsting har vært en medvirkende årsak til tilbakegangen, er det behov for også å undersøke i hvilken grad endrete livsbetingelser spiller inn. For eksempel har økte tilflyt av næringssalter fra lokale kilder og formørkning av kystvannet endret betingelsene for tang og tare. Det er stor allmenn interesse for å restaurere og bevare et levende og produktivt kystmiljø i Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker.

Skal man lykkes med å bevare viktige fiskeslag, må man også bevare livsmiljøet som artene er avhengige av. For å kunne gjenreise kysttorsken må man også sikre seg at de naturtypene som torsken er avhengig av, er i en tilstrekkelig «god tilstand».

De marine økosystemene er antakelig vår viktigste naturressurs, med tanke på «økosystemtjenester for framtidige generasjoner. Eksempler på dette er matforsyning og næringer knyttet til opplevelser og reiseliv. Under den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold har man vedtatt 20 målsettinger for bevaring av naturmangfold og økosystemtjenester (Aichi – målene). Disse målene er også tatt inn i EUs miljøhandlingsprogram fram mot år 2020. Dette ansees som relevant med hensyn på Ytre Hvaler nasjonalparks tilgrensende nabo mot øst – Kosterhavet nasjonalpark.

I stortingsmeldingen om biologisk mangfold sier Regjeringen at den innen 2017 skal fastsette mål for hvilken tilstand som skal opprettholdes eller oppnås i norske økosystemer. Det skal etableres et forvaltningssystem innen 2020, med tanke på å nå de aktuelle målene.

Regjeringen skal også vurdere om norske verneområder er robuste nok med tanke på framtidige klimaendringer. Dette er særlig relevant i en rekke marine økosystemer, blant annet fordi transport av partikler og næringssalter gjennom elvene ser ut til å øke som følge av hyppigere flommer og snøfattige vintre. Det kan derfor være aktuelt å gjennomføre flere tiltak enn opprinnelig planlagt, som følge av dette. Elvenes belastning på marine økosystemer vil derfor være et sentralt tema med tanke på framtidig robusthet.

Regjeringen påpeker også at det er viktig med overvåking av nøkkelarter og påvirkningsfaktorer.

Oslofjorden er Norges mest urbane kystlinje med svært populære natur- og friluftsområder. Området har nærhet til mange byer, landets hovedstad, flere flyplasser og for øvrig er kommunikasjonene gode. Etter hvert som natur- og kulturbaserte næringer blir viktigere og viktigere, vil Oslofjorden med dens mange kvaliteter kunne få en enda viktigere strategisk betydning i årene som kommer.

Denne utviklingen gjenspeiles blant annet ved at Ytre Oslofjord har fått landets to første marine nasjonalparker. Dette har slått godt an i befolkningen og er en indikasjon på en ny tid. Oslofjorden vil i større grad enn tidligere være med på å promotere Norge som reiselivsdestinasjon.

Med en slik utvikling vil det være viktig å hegne om de kvalitetene som finnes i fjordområdet. Regionalt har nasjonalparkene blant annet engasjert seg for å beholde dagens losbordingsfelt, ha en god beredskap mot akutt forurensning og å sikre hummerbestanden gjennom opprettelse av flere fredningsområder. Det arbeides også aktivt med EUs vannforskrift for å redusere avrenningen fra jordbruksområdene til fjorden.

Et pilotprogram – basert på sektorovergripende samarbeid i forvaltningen av marine ressurser

Kysttorskprosjektet passer godt inn i arbeidet med å restaurere et utvalg av norske arter og økosystemer (jfr. stortingsmeldingen om naturmangfold – behandlet i Stortinget i 2016) som nå er konkretisert gjennom endelig tildelingsbrev til miljøforvaltningen for 2017. Arbeidet med kysttorskprosjektet ser også ut til å passe inn i den framdriftsplanen som regjeringen ser for seg. Arbeidet med kysttorsk passer også inn i arbeidet med Naturindeks for Norge som gir en samlet oversikt over utviklingen til arter og økosystemer.

Kysttorskprosjektet bør derfor inngå som en pilot og bidra til regjeringens arbeid med:

- **å utvikle forvaltningssystem for «god tilstand» for norske arter og økosystemer**
- **å restaurere et utvalg av arter og økosystemer.**

For å kunne oppnå en helhetlig og godt forankret forvaltning av marine ressurser, er det viktig med et sektorovergripende samarbeid. I dette pilotprosjektet er det etablert et samarbeid mellom følgende interessenter:

- Nasjonalparkstyrene i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparkstyret (sammensatt av lokalpolitiske representanter)
- Fylkeskommunene i Østfold og Vestfold
- Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet
- Havforskningsinstituttet
- Fiskernes organisasjoner

I de marine nasjonalparkene er det et delt forvaltningsansvar mellom Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet. Selv om ansvaret er delt, er det svært viktig at de to forvaltningsområdene får til en helhetlig forvaltning av naturressursene. Fiskeridirektoratet har signalisert tydelig at de ønsker at et pilotprosjekt for restaurering av kysttorsk plasseres i de marine nasjonalparkene i Oslofjorden.

Miljødirektoratet har et forvaltningsmessig hovedansvar for de to marine nasjonalparkene, og et overordnet ansvar for miljøtilstanden, artsmangfoldet og forvaltningen av naturtypene i områder. Dette er høyst relevant fordi flere viktige naturtyper for torsken (og en rekke andre fiskeslag) er i endring langs kysten, f.eks. tareskog og ålegras. En annen faktor er tilførsel av næringssalter fra land og hvordan dette for eksempel påvirker ålegrasengene. Disse elementene tilsier at Miljødirektoratet, fylkeskommunene og fylkesmennenes miljøvernavdelinger derfor bør ta aktivt del i dette pilotprosjektet. Miljødirektoratet har i oppdrag å igangsette et prosjekt for bedret miljøtilstand, og ønsker å bidra med faglig rådgiving om samfunnsøkonomiske vurderinger av økosystemtjenester. Det tas her sikte på å utnytte synergier med kysttorskprosjektet og restaurering naturmangfoldet i Færder og ytre Hvaler nasjonalparker.

Det er behov for å vinne erfaring med hvordan de ulike forvaltningene kan samarbeide i forvaltningen av det marine miljøet. Samarbeidsprosjektet med Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker egner seg meget godt til dette formålet.

Prosjektet vil være spesielt opptatt av god lokal forankring og dialog med kommunene, gjennom oppdatering av administrativt og politisk nivå, foredrag, informasjon i media mv.

Dokumentasjon

Kunnskapsinnhenting og FOU-aktiviteter knyttet til prosjektet, som i hovedsak vil bli gjennomført i regi av Havforskningsinstituttet og samarbeidspartnere, vil foregå innenfor fire kategorier:

1. Fisk

- Lokale bestander, areal og utbredelse (populasjonsgenetiske undersøkelser)

- Demografi- (alders og størrelsessammensetning)
- Arter og funksjoner i økosystemet

2. Habitater

- Naturtyper
- Vegetasjon
- Interaksjoner

3. Vannkvalitet

- Næringssalter og kilder
- Lysforhold i vannsøylen
- Sedimentering

4. Fremmede arter og andre problemstillinger

- Svartlistede marine arter i Ytre Oslofjord
- Stillehavstøsters
- Nye trusler

Oppsummering av eksisterende kunnskap

Eksisterende kunnskap skal oppsummeres om

- Kysttorskbestanden/ -bestandene i Ytre Oslofjord
- Tilstanden i naturtyper og økosystemer som torsken er avhengig av med hensyn på de fire kategoriene (over).
- Fremmede arter

Supplerende kunnskapsinnhenting, førundersøkelser

Evaluerer av tilstanden innenfor forvaltningsområdene:

- 1) Forsøksfiske og merking av mål-arter (torskefisker, sjøørret, leppefisk) for å beregne demografiske parametere (beskatningstrykk, størrelsessammensetning, overlevelse) og bevegelse. Genetisk kartlegging av torskebestanden: samle vevsprøver fra torsk, analysere for opprinnelsesbestand og avgjøre hvorvidt torsk i området er rester av lokale bestander eller gjester fra Nordsjøbestanden .
- 2) Ikke destruktiv datainnsamling gjennom bruk av agnede videorigger for å registrere/ dokumentere tilstedeværelse av torsk og andre mål-arter.
- 3) Innsamling av genetisk materiale fra torskeyngel for å undersøke om denne har lokal eller "oseanisk" opprinnelse (Skagerrak – Nordsjøen). Ved å trekke strandnot på et antall lokaliteter, og analysere prøver fra disse trekkene for opprinnelse kan man dekke et stort areal, og fange opp en før-situasjon på en god vitenskapelig måte. I tillegg til å fange opp hvor – og hvor mye – lokal torskeyngel området innehar, vil strandnotttrekk fange opp (i) biodiversitet i området (sjøørret, laksefisk), og (ii) gi viktige «før-data» for andre arter som høstes (for eksempel leppefisk), og ellers (iii) gi informasjon om endringer i både fordelingen av kysttorsk/ oseanisk torsk og

biodiversitet til bruk i en senere evalueringsfase (se "Genetiske undersøkelser" under).

- 4) Datainnsamling, herunder om hvordan områder brukes, i samarbeid med yrkesfiskere/ leppefisk-fiskere.
- 5) Datainnsamling, herunder om hvordan områder brukes, i samarbeid med fritidsfiskere og eventuelle operatører innen turistfiske.

Genetiske undersøkelser – kysttorsk

Torskeyngel (juvenil torsk) langs Skagerrakkysten har ikke alle samme opprinnelse. Med andre ord er noen yngel avkom fra lokale foreldre som lever inne i fjordene/ i mer beskyttede områder, mens andre yngel driver inn til kysten med strømmen på larvestadiet og kan derfor være avkom fra en ytre eller «oseanisk» bestand. Dersom et kystområde huser både voksen fisk og lokalt produsert yngel, er det sannsynlig at det vil egne seg som et bevaringsområde med mulighet for positiv lokal effekt. Dersom et kystområde mangler voksen fisk, eller domineres av yngel som driver inn med strømmen, eller av yngel som ikke bunnslår/ rekrutterer lokalt, vil effekten av et bevaringsområde trolig være langt mindre dersom det plasseres her. Nyutviklede DNA-analyser kan skille mellom disse bestandskomponentene, eller opprinnelsene, av torsk. I arbeidet med før-undersøkelser kan Havforskningsinstituttet samle prøver fra torskeyngel, teste disse for opprinnelsesbestand, og kartlegge mønsteret for et større område i et godt planlagt forskningsdesign. Genetiske undersøkelser vil også bli brukt i etterundersøkelsene.

Utvikling og gjennomføring av tiltak

Basert på dokumentasjon og målsettinger skal det utvikles og gjennomføres tiltak.

Basert på innhentet kunnskap skal det gis råd om hvilke områder av nasjonalparkene som er egnet for å vurdere effekten av restaureringstiltak for kysttorsk, det vil si områder hvor fisket reguleres strengere enn ellers.

Ytterligere tiltak for å oppnå «god tilstand» kan eksempelvis omfatte reduksjon i tilførsel av næringsstoffer og jordpartikler fra landbruk og kommunal kloakk og opprydding i uheldige tekniske installasjoner i viktige naturtyper.

Utvikling av kriterier/mål for god miljøtilstand

Basert på eksisterende og innhentet kunnskap skal det utvikles kriterier/mål for hva som er «god tilstand» i de utvalgte restaureringsområdene. Dette arbeidet må skje i samarbeid med nasjonale myndigheter, med tanke på at dette er et pilotprogram og at det kan være aktuelt å overføre metodikk til andre deler av landet.

Etterundersøkelser

Langsiktig overvåking innenfor fremtidige bevaringsområder, i grenseområder og i kontrollområder.

- 1) Velge ut og gjennomføre samme metodikk som ved innsamling av før-data (forsøksfiske, merking, videorigger).
- 2) Årlige undersøkelser for å evaluere utviklingen gjennom tid.
- 3) Prosjektfellesskapet erkjenner at det kan ta tid før effekter av tiltak manifesteres eller lar seg observere/ kvantifisere. Det er sannsynlig at prosjektet vil bli forlenget utover den foreløpig definerte perioden (2016 – 2022).

Oppdatert informasjon om forskningsresultater vil bli rapportert årlig. Det vil også bli søkt kontakt med lokal media for å formidle informasjon fra prosjektet. Det vil være svært ønskelig å innlede samarbeid med skolene i kommunen for oppfølging av arbeidet. Videre vil det årlig bli arrangert en foredragskveld ved begge nasjonalparksentre, der nye resultater vil bli presentert i tillegg til ønsket tematikk fra nasjonalparkstyret og innbyggerne.

Det er et mål at områdene som er med skal tiltrekke seg forskning fra andre parter enn det som er direkte definert i prosjektet. Det vil gjøres et kontinuerlig arbeid for å involvere andre prosjekter og forskningsmiljøer i de mulighetene som foreligger. Det vil være viktig å konkurrere om tildeling av forskningsmidler fra Norges Forskningsråd og regionale forskningsfond som Oslofjordfondet, for å heve innsatsen fra forskningen og sikre kontinuitet i arbeidet med innsamlete data gjennom forankring i PhD- eller postdoktorstillinger.

Formidling av resultater

Siden dette er et pilotprosjekt, skal resultater fra arbeidet formidles til relevante fagmiljøer og forvaltningsorganer.

Organisering

Prosjektet vil bli gjennomført som et samarbeid mellom Færder Nasjonalpark og Ytre Hvaler Nasjonalpark (ved nasjonalparkforvalterne og –styrene), Vestfold- og Østfold Fylkeskommuner, Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Havforskningsinstituttet og fiskernes organisasjoner (Fiskerlaget og Småfisker'n).

Det skal etableres en styringsgruppe der de to Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, fylkeskommunene i Østfold og Vestfold, nasjonalparkstyrene og fiskernes organisasjoner er representert. Prosjektledelse og sekretariat skal ivaretas av representanter fra Havforskningsinstituttet, de to nasjonalparkforvaltningene og fylkeskommunene. Prosjektet skal ha en prosjektleder til å koordinere aktiviteten.

Prosjekteier:

Fiskeridirektoratet så lenge prosjektet arbeider med tiltak som omfatter fiskerireguleringer. Kan bli endret når/dersom prosjektet også skal arbeide mot tiltak innenfor andre sektorer.

Styringsgruppe

Roar Jonstang, Færder nasjonalparkstyre
Eivind Norman Borge, Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
Aina Dahl, Vestfold fylkeskommune
Andreas Lervik, Østfold fylkeskommune
Gunnstein Bakke, Fiskeridirektoratet
Elisabet Rosendal, Miljødirektoratet
Olav Thon, Fiskerlaget
Torbjørn Halvorsen, Småfisker'n

Sekretariat/gjennomføring

Havforskningsinstituttet (Even Moland)
Nasjonalparkforvaltere i Ytre Hvaler og Færder nasjonalparker (Monika Olsen og Bjørn Strandli).
Østfold og Vestfold fylkeskommuner (Atle Haga og Lars Solheim)

Sekretariatet skal ha en prosjektleder for å koordinere den faglige aktiviteten i prosjektet og sakene som skal legges fram for styringsgruppen.

Prosjektleder: Bjørn Strandli

Referansegrupper/forankring

Rådgivende utvalg for nasjonalparkene vil bli brukt som referansegruppe.

Framdrift

Prosjektfellesskapet er enige om følgende innhold og framdrift i programmet:

Innhold, framdrift og milepæler

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Etablering av prosjektorganisasjon	x						
Folkemøter i forbindelse med oppstart	x						
Innsamling og vurdering eksisterende data	x	x					
Brukerundersøkelse		x					
Biologiske undersøkelser: før-data	x	x	x				
Råd om etablering av tiltak		x	x				
Årlig informasjonsmøte/ foredragserie		x	x	x	x	x	x
Etablering av tiltak			x	x			
Biologiske undersøkelser: etter-data				x	x	x	x
Årlig rapport foreløpige resultater				x	x	x	x
Evaluerings av tiltak/ råd om justering/videreføring							x

Økonomi 2016 - 2018

I budsjettet under er det tatt med kostnader så langt vi kan se i dag. I den grad det blir foreslått tiltak som vi ikke ser i dag eller som berører andre offentlige og private aktører (eks. tiltak for å redusere utslipp til vassdrag), må dette korrigeres underveis. Budsjett knyttet til den siste delen av programmet (2019 – 2022) må vi komme tilbake til.

Kostnader i oppstartsåret 2016:

Kostnader i hele tusen kroner	2016
Tokt FNP/YHNP august (stereovideo)	400
2 dager utvidelse strandnottokt FNP/YHNP fartøy	75
2 dager utvidelse strandnottokt FNP/YHNP mannskap	75
Timeverk prosjektgjennomføring og koordinering	100
Reiser/ forbruk	13
Innkjøpte tjenester	27
Eksterne info. tiltak Skjærgårdstjenesten Vestfold	75
Sum kostnader	765

Finansiering av oppstartsåret 2016

Bidrag i hele tusen kroner	2016
Fra Havforskningsinstituttet v/ Kystøkosystemprogrammet	465
Fra Færder Nasjonalpark	75
Fra Ytre Hvaler Nasjonalpark	75
Fra Vestfold Fylkeskommune	75
Fra Østfold Fylkeskommune	75
Sum bidrag	765

Gjennomføring av planlagte aktiviteter avhenger av bidrag fra prosjektpartnere.

Kostnadsramme/finansiering for 2017 og 2018

Kostander i hele tusen kroner	2017
Havforskningsinstituttet	1000*
Miljødirektoratet	600
Vestfold fylkeskommune	75
Østfold fylkeskommune	75
Oslofjordfondet **	
Færder nasjonalparkstyre	75
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	75

* Bidrag inkluderer 400' til hummerovervåking Bolærne og Kvernskjær.

** Søkna til RFF Oslofjordfondet i 2017 eller 2018

Kostnader i hele tusen kroner	2018
Havforskningsinstituttet	1000*
Miljødirektoratet***	600
Vestfold fylkeskommune	75
Østfold fylkeskommune	75
Oslofjordfondet**	
Færder nasjonalparkstyre	75
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	75

* Bidrag inkluderer 400' til hummerovervåking Bolærne og Kvern skjær.

** Søknad til RFF Oslofjordfondet i 2017 eller 2018

*** Forutsatt videreføring av budsjett for prosjektet

Vedlegg:
Prosjektbeskrivelse

Dato: 02.08.17

Møte 2 -2017

Saksframlegg - sak 15: Møteplan for styringsgruppen 2017 og 2018

Hva saken gjelder

For sekretariat og styringsgruppe vil det være en fordel å ha forutsigbarhet i planlegging av møtevirkksomhet.

Vurdering

For 2017 og 18 vil arbeidet med bevaringsområder stå sentralt. Sekretariatet foreslår at møteplanen i størst mulig grad samsvarer med milepelene i arbeidet med bevaringsområder for kysttorsk (se sak 13).

Prosjektleder vil å tråd med dette foreslå følgende møteplan for 207/18:

2017

22. november (kalenderinnkalling er sendt tidligere)

2018

20. mars

8. mai

11. desember

Forslag til vedtak

Styringsgruppen slutter seg til foreslått møteplan.

